

СКУЛЬПТУРИ ІЗ ВТОРИННИХ МАТЕРІАЛІВ: ТИПИ, ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ

Анотація: розглянуто новий тип скульптур з вторинних матеріалів, який має експериментальний характер, запропоновано класифікацію матеріалів, з яких моделюють об'ємні форми на основі сучасних творів мистецтва, визначено види, основні методи створення та функції скульптур із вторинних матеріалів.

Ключові слова: вторинні ресурси, скульптури зі «сміття», типологія матеріалів, види скульптур, методи створення, функції, концептуальна скульптура.

Постановка проблеми. Скульптури зі «сміття» набрали стрімкого розвитку та великої популярності у різних сферах діяльності. Майстри таким чином економлять на матеріалі та змушують задуматись про те, що наша цивілізація забруднюється відходами від технологій, без яких суспільство не може жити.

Не кожен митець може знайти тонку лінію між твором мистецтва і купою «сміття», за допомогою форми розкрити зміст твору та підкреслити властивості матеріалу. Тому необхідно проаналізувати типи вторинних матеріалів, з яких можна моделювати форму та художній образ; функції, види скульптур та типи з'єднань, оскільки це відносно новий творчо-експериментальний підхід до мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Види та особливості скульптури розглянуті Бурдель Э.А. [1] та Королевим Б.Д. [2]. Деякі поняття приймаються згідно енциклопедичного словника Руднева В.П. [3]. Візуальний аналіз проводився на базі Інтернет-публікацій [4–13].

У вищевказаних дослідженнях особливості скульптур зі «сміття» детально не розглядалися, але відштовхуючись від них можна дослідити та проаналізувати розвиток на сучасному етапі.

Формулювання цілей статті: визначити особливості скульптур з

вторинних матеріалів та їх функції.

Основна частина. Вторинні ресурси – матеріали та вироби, які після первинного використання можуть застосовуватися повторно у виробництві як вихідна сировина або виріб. Вторинні ресурси є джерелом додаткових матеріально–технічних ресурсів.

Скульптури з вторинних матеріалів (сміття) є досить перспективним видом мистецтва, оскільки це – економія, утилізація, відносно новий підхід до мистецтва та проблем навколишнього середовища. Це активний трудовий процес, важка фізична робота з матеріалом, який вже має певну форму.

Матеріали, з яких можна моделювати та створювати цікавий художній образ, класифікуються як (рис.1):

- металобрухт (банки, шматки старих автомобілів, гайки, годинники);
- пластмаси (поліетилен, полістирол, полікарбонат, полівінілхлорид);
- гума (автомобільні шини, шланги);
- деревина (штахети, меблі);
- скло (пляшки, лампочки, окуляри);
- макулатура (обгортки старих книг, газети).

Для створення об'ємної скульптури з даних матеріалів, у першу чергу, потрібно підібрати сировину, з якої буде створено майбутній твір, і лише тоді підбирати найоптимальніший спосіб формоутворення: абстрактний, концептуальний, антропоморфний, зооморфний, рослинний. Матеріал вже має певну форму, тому важливо підібрати правильну техніку, щоб підкреслити властивості матеріалу, його фактуру та колір. Майстри переважно використовують авторські техніки або експериментальні, і таким чином знаходять новий підхід до створення повноцінного естетичного художнього образу.

В залежності від матеріалу використання існують такі методи створення скульптур з вторинних матеріалів:

- зварювання елементів (металобрухт);
- паяння (металобрухт, пластмаса);
- різьбові з'єднання (пластмаса, дерево, гума);

- склеювання (макулатура, деревина, пластмаса, гума);
- плетіння.

Отже, скульптуриз вторинних матеріалів здійснюється шляхом: 1) підбору потрібних матеріалів; 2) експериментування зі способами їх обробки; 3) пошуку необхідного образу; 4) за допомогою авторської техніки.

Види скульптур зі сміття:

- рухома (шарнірні та механічні) та нерухома(рис.2);
- мікроскульптура та макроскульптура;
- органічна і неорганічна;
- розбірна і стаціонарна;
- каркасна і моноблочна.

Цей вид мистецтва допомагає багатьом художникам досягнути балансу між професіоналізмом, фантазією та концепцією. Твори візуально насичені з закінченою в них ідеєю.

При створенні скульптур зі сміття майстри найчастіше працюють в жанрі концептуальної скульптури.

Концептуалізм – це інтелектуальне мистецтво, яке орієнтоване на створення композиції, основна ціль якої – запропонувати певну ідею. Це немов умовний перехід від створення об'єктів мистецтва до вільних від матеріального втілення концепцій. Концептуалізм акцентує увагу не на емоційному сприйнятті, а на інтелектуальному осмисленні [5, С.191].

При ознайомленні спостерігача з твором мистецтва в нього виникає своя думка того, що представляє собою об'єкт. Але коли глядачу стає відома концепція автора, то у нього є можливість порівняти свою думку з задумом майстра і так виникає інтелектуальна гра. Таким чином роботи запам'ятовуються, ідеї доносяться до глядачів і заставляють задуматись.

Скульптури з вторинних матеріалів можуть виконувати такі функції:

- Естетична (відображає дійсність за законами краси, формує відчуття смаку до прекрасного);
- Утилітарна (вторинне використання відходів у мистецтві, як вихідної сировини);

– Пізнавальна (дозволяє пізнавати оточуючий світ і людину в ньому, аналізувати його за допомогою образів);

		
<p>«Кони». Sayaka Kajita. 2009р.</p>	<p>«Дівчина» Лі Хунбо. 2010р.</p>	<p>«Біолампи» КеролінДжоанЛау. 2011р.</p>
		
<p>«Олень» ХизерЯнск. 2012р.</p>	<p>«Риба» Едуард Мартин. 2008 р.</p>	<p>«Хижаки» YongHoji. 2011р.</p>

Рис.1. Скульптури з різних типів вторинних матеріалів

- Гедоністичну (має здатність приносити естетичне задоволення людині);
- Виховна (твори мистецтва мають здатність впливати на ідеї і моральне становлення людини, формують особистість);
- Соціальна (має ідейний вплив на суспільство, змінюючи тим самим соціальну дійсність).

В скульптурних творах зі сміття присутня ідея короткочасності та недовговічності. Часто в світі мистецтва звертається увага на важливість міцного та якісного вихідного матеріалу у створенні творів мистецтва. Митці намагаються створити такі об'єкти мистецтва, щоб вони залишалися «живим» якомога довше. Але у випадку з вторинними матеріалами скульптурні роботи несуть тимчасовий характер. Їх мета – заманити аудиторію в глибоке міркування про життя і мистецтво. Кожна скульптура має свій неповторний стиль і характер, що викликає у глядача захоплення та подив.

Якщо врахувати, що пріоритетним напрямом стилю створення зараз вважається стімпанк при створенні таких скульптур, то кольорова гамма буде стримана, переважно це варіації коричневих, сірих та мідних тонів, характерних акцентів додають металеві поверхні. Іноді зустрічаються об'єкти повністю кольорові або з невеликим вкрапленням для підкреслення певних декоративних елементів.

Проте колір зазвичай визначається матеріалом, оскільки творці намагаються підкреслити фактуру, своєрідні властивості або недоліки таким чином, щоб глядачі сприймали їх як переваги. Завдяки такому підходу скульптури відрізняються своєю неповторністю та оригінальністю.

На даний час у багатьох містах прикрасою парків і дворів стали скульптури з металобрухту, в музеях проводяться виставки, а художниками, які цим займаються – майстер–класи, збираючи навколо себе зацікавлену аудиторію.

Найпоширеніший матеріал, який використовують майстри для дизайну скульптур з вторинних матеріалів – металобрухт. А металеві скульптури найчастіше створені в стилі стімпанк.

Стімпанк – це стиль механічного мистецтва, в основі якого лежить комбінація елементів фантастики, механіки та металу. Це відображення Вікторіанської епохи, як цивілізації що заволоділа наукою та технікою. Цей стиль був відомим в 80–90 рр. ХХ ст[14].

		
<p>«Паук». КрістоферКонт. Механічна мікроскульптура. 2009р.</p>	<p>«Птахи». ДжимМумманни. Електроніка. 2010р.</p>	<p>«Жираф».ЕндрюЧейз. Рухома шарнірна скульптура.2012р.</p>

Рис.2. Види стімпанк скульптур

Майстри, котрі працюють в даному стилі: Мііна Дккіюгккд, Li Hongbo, Брайан Мок, Марк Олівер, Саякі Ганц, Едуард Мартіне, Дейл Даннінг, Гарт Брицменіз Лінкольна, Фред Конлон, Haribaabu Naatesan, Жауме Пленса.

Висновки. Скульптури зі "сміття" поділяються на такі види: рухома та нерухома, мікроскульптура та макроскульптура, органічна і неорганічна, розбірна і стаціонарна, каркасна і моноблочна. Головна особливість – це матеріал, який вже має певну форму, фактуру та колір. При створенні об'ємних форм майстри найчастіше використовують такі матеріали: металобрухт, пластмаси, гуму, деревину, скло, макулатуру. Скульптори переважно обирають авторські техніки, які мають творчо–експериментальний характер і таким чином знаходять новий підхід до створення повноцінного естетичного художнього образу, який візуально насичений з закінченою в ньому ідеєю.

Скульптури з вторинних матеріалів виконують такі функції: естетичну, утилітарну, пізнавальну, гедоністичну, виховну, соціальну.

Перспективи подальшого дослідження. У цей момент майстри знаходяться на експериментальному шляху свого творчого розвитку відносно

матеріалу та техніки створення об'ємних творів мистецтва. Тому метою подальшого дослідження будуть методи та прийоми створення предметів дизайну з вторинних матеріалів, що дасть змогу проаналізувати творчистецтва в різних сферах діяльності та вивести дизайн зі «сміття» на новий рівень розвитку.

Література

1. Бурдель Э. А. Искусство скульптуры; [Пер. с франц. Л. Д. Липман]. / Э. А. Бурдель– М.: Искусство, 1990. – 312 с.
2. Королев Б.Д. Из литературного наследия. Переписка. Современники о скульпторе / Б.Д.Королев . – М.: Сов. художник, 1989. – 352 с.
3. Руднев В.П. Энциклопедический словарь культуры XX века / В.П.Руднев. — М.: «Аграф», 2001.–608 с.
4. Скульптури зі сміття Питера Макфарлейна [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.nocoshop.ru/blog/art/skulptury_peter_mcfarlane.html – Назва з екрану.
5. Скульптури зі сміття: мистецтво на варті екології [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.wellnews.ru/culture/7544-skulptury-iz-musora-iskusstvo-na-strazhe-ekologii.html> – Назва з екрану.
6. Неймовірні світлові скульптури зі сміття від Седріка Вердуре [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://barfik.com/neveroyatny-e-svetovy-e-skul-ptury-iz-musora-ot-sedrika-verdure/> – Назва з екрану.
7. Унікальні техноскульптури Едуарда Мартіна [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.point.ru/photo/galleries/17239/> – Назва з екрану.
8. Відновлене мистецтво шин [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://designreaction.do.am/news/2009-05-26-117> – Назва з екрану.
9. Скульптури з відходів від Valerie Buess [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.risunoc.com/2012/02/valerie-buess.html> – Назва з екрану.
10. Дерев'яні скульптури від Хізер Янск [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://trasyy.livejournal.com/842515.html> – Назва з екрану.
11. Треш-арт Джеймса Корбетта: скульптури зі старих автозапчастин

[Электронный ресурс]: – Режим доступа: <http://www.facepla.net/index.php/the-news/eco-transportation-mnu/1158-eco-auto-art> – Назва з екрану.

12. Скульптуры животных в стиле стимпанк от Pierre Matter [Электронный ресурс]: – Режим доступа: <http://blog.i.ua/user/3759779/697465/> – Назва з екрану.

13. Стимпанк – триумф механического искусства [Электронный ресурс]: – Режим доступа: <http://www.fresher.ru/category/stimpank/> – Назва з екрану.

Аннотация

Кузнецова И.А., Оксенюк Ю.А. Особенности скульптур из вторичных материалов: типы, виды и функции. Рассмотрен новый тип скульптур из вторичных материалов, носящий экспериментальный характер, предложена классификация материалов, из которых моделируют объемные формы на основе современных произведений искусства, определены виды и основные методы создания и функции скульптур и вторичных материалов.

Ключевые слова: вторичные ресурсы, скульптуры из «мусора», типология материалов, виды скульптур, методы создания, функции, концептуальная скульптура.

Abstract

Kuznetsova I.O., Oksenyuk Y.O. Features sculptures from recycled materials: types, types and functions. A new type of sculptures from recycled materials, which is experimental in nature was described, the classification of materials from which simulate three – dimensional form on the basis of modern art was created, types, basic methods of creating and functions of sculptures from recycled materials were defined.

Keywords: secondary resources, sculptures from the "garbage", types of materials, types of sculpture, creation methods, functions, conceptual sculpture.